

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacției.

Concure, inserțiuni și taxele de abonament se trimit administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICENSĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:
Pe un an 10 coroane
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 286.

Activitate pastorală.

Jertfa noastră pentru sfânta biserică însă dobândește un îndoit preț atunci, când prin aceasta nu voim să promovăm numai binele nostru personal, ci și binele obștesc. Biserica, școala și celelalte instituțiuni de cultură ale noastre sunt averi comune cari numai prin muncă și jertfă comună să pot susține. Fundamentul bisericii noastre l-au pus moșii și strămoșii nostri chiar prin muncă și jertfă comună. Dacă ei s'ar fi gândit numai la binele personal și nu ar fi jertfit cu drag și pentru binele obștesc, atunci bisericile și școlile noastre de astăzi nu existau și noi nu aveam de unde să primim mângâierea inimei și luminarea minții. Și pe vremea moșilor și strămoșilor nostri zidirea și susținerea bisericilor și a școalelor costau jertfe de bani și de muncă, nici ei nu le-au ridicat așa ușor. Dacă noi cei de astăzi trăim în condiții de trai mai ușoare, dacă noi suntem mai luminați și mai fericiți, bisericii și școalei avem să-i mulțămim. Dară bisericile și școalele, cari au adus ușurare și lumină în viața noastră, chiar prin jertfa de muncă și avere a strămoșilor nostri s'au înființat.

Strămoșii nostri au jertfit, au abzis de multe plăceri, numai ca să ne poată face pe noi nepoții lor, mai fericiți, prin învățăturile bisericii și ale școalei.

Strămoșii nostri puteau în bunăvoie să mănânce și să beie tot rodul pământului lor, dar ei nu au făcut așa, ci prisosul averii și muncii lor l-au jertfit, ca din el să se ridice biserici și școli, nu atât pe seama lor, ci mai mult pe seama urmașilor.

Strămoșii nostri au înțeles, că nu bogățiile și nu plăcerile pot să ferească pe om ci învățăturile bisericii și ale școalei.

Dară dacă strămoșii nostri, cari au trăit în vremuri întunecate și năcăjite, au avut atâtă minte și inimă, că nu au trăit numai după placul pântecelui lor, ci au jertfit pentru binele obștesc, din care răsare apoi și binele personal, cu cât mai vârtos noi cei de astăzi, cari ne finem de o sută de ori mai luminați decât ei,

și cari trăim de o sută de ori mai bine decât ei și putem câștiga averi mai ușor, trebuie să avem pricepere pentru trebuințele bisericii noastre și să jertfim cu drag pentru ele.

Noi cei de astăzi fiind mai înaintați în cultură și în bunăstare, cu mult mai ușor putem abzice de multe plăceri netrebnice, și banii cari i-am cheltui fără nici un folos pe o plăcere ori alta: ucigătoare de fericire, să-i jertfim sfintei biserici.

Dacă e rușine și păcat să nu fini și să nu te îngrijești de părinții, cari te-au crescut, tot așa e de rușine și de păcat e să te folosești de binefacerile bisericii și ale școalei, iară de susținerea lor să nu te îngrijești în măsura ce cade pe tine.

Dela crâșmă, delă jocul de cărți și delă alte locuri și plăceri nu-ti vine nici un bine, din contră numai rău, și tu totuși le sprijinești toată viața ta cu filerii făcuți din truda și asudoarea ta.

De biserică și școală, de unde îți vine numai bine și numai fericire, îți uiți și pe acestea nu le ajuți.

E aceasta o bună socoteală, vrednică de om cuminte? Eu cred că nu-i?

De aceea în primul rând datorința cea dintâiu a fieștecărui credincios al nostru este să jertfească în măsura puterilor sale pentru bunăstarea bisericii și a școalei sale.

Pentru că dacă nu putem face mai mult, atâtă datorință avem și noi ca biserica și școala, care am căpătat-o în dar delă părinții nostri și noi să le predăm iară în dar copiilor nostri, ca și ei să se ferească cu ele cum ne-am ferit noi.

Iubiții mei cetitori! Ve-ți ști poate și voi că în orașele și satele ce sunt zidite pe lângă râuri mari, fieștecare locuitor e îndatorat să dea mână de ajutor la facerea dâlmei ce se ridică în contra apei. Dacă dâlma e făcută bine și locuitorii îngrijesc totdeauna de ea, atunci anele râurilor ori cât s'ar umflă, nu pot să răpacă dâlma și să încece satele și ogoarele lor cultivate. Dară dacă locuitorii aceștia nu lucră împreună și nu jertfesc împreună la facerea cum se cade a dâlmei, ci fieștecare se

gândește numai la sine, atunci apele se revărsă ușor și le prăpădește casele și ogoarele la un loc.

Biserica și școala sunt dâlme zidite contra răutății și întunerecului din societatea omenescă, periculoase și ele ca apele mari. Dâlmele acestea le-au zidit părinții noștri și noi avem datorința să ne îngrijim de ele și să le predăm în cea mai bună stare urmașilor noștri.

Jertfele făcute sfintei biserici sunt pe de o parte binefaceri, iară pe de altă parte datorințe îmolinite față de obște. Dela obște primim cu toți binefaceri și față de obște trebuie să ne împlinim fiecare datorința.

O generație de oameni primește pe nemuncite multe bunătăți dela jertfele și munca generației anterioare, de aceea și aceasta, nu este ertat să muncească numai pentru binele său, ci și pentru binele generației următoare.

Un neam numai așa poate trăi și înflori pe pământ dacă singuraticii lui membri nu trăesc numai pentru sine, ci și pentru alții.

Părinții muncesc și jertfesc pentru copii, iară copiii la rândul lor muncesc și jertfesc pentru binele și prosperarea nepoților și strănepoților.

Cu gândul și cu inima aceia să jertfim pentru sfânta biserică, că jertfind ne împlinim numai o datorință sântă față de aceia cari s'au jertfit și ei pentru noi și că jertfa noastră să nu servească numai spre luminarea și mântuirea sufletelor noastre, ci și a altora.

Jertfa numai atunci este deplină și frumoasă, când nu se face numai spre binele tău ci și al altora!

Mulțămim Tatălui ceresc, în comuna noastră bisericască din B.-Comlos s'a făcut un frumos început de jertfe pentru biserică strămoșească.

Săracii se întrec cu bogății în a-și încredința prin danie sufletele lor sfintei biserici.

Să dea bunul Dzeu ca începutul acesta de jertfe să se continue mai departe și singuraticile noastre comune bisericești să se întrecă în jertfele făcute cu inimă curată sfintei biserici.

Domnul nostru Isus Hristos a vindecat zece leproși de cea mai groaznică boală ce se poate închipui, dară numai unul dintre ei a căzut cu fața la picioarele lui și i-a mulțămît.

Și atunci a zis Isus: „Au nu zece s'au vindecat? Unde sunt dară cei noauă?”

Biserica lui Hristos și astăzi ne vindecă pe noi de toate boalele trupesti și sufletești, câștigându-ne binecuvântarea lui Dumnezeu. Noi să nu fim nemulțumitori ca cei noauă le-

proși ci prin faptele noastre de jertfă să arătăm dragoste și mulțămîtă bisericii strămoșești.

„Spre maica sa precum are cineva dragoste, spre Domnul mai cu ferbinte dragoste datori suntem“.

— Sfârșit. —

Un adevăr constatat.

În timpurile când Roma cea falnică, cetatea biruitoare din lume, și Athena, cuibul științelor, în urma decadenței morale s'a prăbușiră, în răsăritul îndepărtat din o familie săracă iudaică se ivește divinul reformator al credinței omenesci, Isus Hristos — Mântuitorul, — care veniă cu o nouă evanghelie să sâdească credința într'un singur Dumnezeu adevărat, care este idealul desăvârșirii sufletești și morale a omului.

Noaua evanghelie naște astfel o nouă credință, care ca și o rază ideală de lumină și căldură străbate întreg pământul și care credință nouă este legea creștină. „Eu am venit ca lumina în lume, pentruca oricine, care crede în mine să nu rămână în întunec. După cum aveți lumina, credeți în lumină ca să vă faceți fii ai luminei“. (Ioan cap. II. 46).

Cu venirea lui Hristos deci pe pământ încolțește germenul creștinismului, care apoi se desvoltă în acel gingatic arbore, care umbrește lumea întreagă. Creștinismul a făcut să rodească nouă popoare, neamuri nouă, și cu lățirea lui s'au ivit vremuri noauă. Și acest creștinism, aceasta lumină dela răsărit, aceasta evanghelie a lui Hristos a făcut să încolțească și sămânța aceea, care ne-a născut, ne-a zămislit pe noi.

Evanghelia lui Hristos, credința într'un singur Dumnezeu ne-a unit într'o singură limbă, ea ne-a susținut și desvoltat și numai ca membri ai religiei, ca cunoscători ai lui Dumnezeu ne poate susține și desvoltă mai departe ca individualitate etnică morală, distinctă între altele numai asemănătoare între ele în omenire, iară egale numai în fața lui Dumnezeu.

Este un adevăr incontestabil, că religionea este folositoare nu numai prin lucrarea ei în senzul strict al mântuirii sufletelor ci și prin aceea, că regulează viața cetățenilor în așa mod, în cât fiecare împarte, ca și uniți în societate să poată vieții, cum trebuie și să prospereze realizând cât mai mult bine pe pământ.

Într'o călătorie din anul trecut am făcut cunoștința cu un individ, care după cum ni-s'a recomandat în decursul conversației eră liber cugetător — așa zicea el — și încercă să-mi argumenteze că între Dumnezeu și omenire — religie și naționalitate nu există nici un raport și că omenimea singură se conduce de rațiune. Astfel de idei poate avea numai o personalitate cu educație superficială, un semidoct, care cugetă și presupune că el știe toate. Un individ credință șubredă căruia îi lipsește rațiunea e liber să opteze între religione și ateism precum e liber să se sinucidă, însă un popor, o națiune care s'a zămislit prin veacuri nu poate să existe fără religione. Postul președinte al statelor unite Roosevelt a zis: „Viitorul țării ca să ajungă poporul său o mare națiune va depinde mai ales dela modul cum vom ști să ne servim de forță și de religione. „Viața unui popor precum și desvoltarea lui atâră dela faptul, că și-a păstrat conștiința lui religioasă și morală, datinile, pildele învățăturile lui seculare“.

În vremurile de răstribite, numai păstrându-și credința sa strămoșească, a putut să existe poporul nostru fără religione de mult s'ar fi risipit s'ar fi prăbușit. Spre a o dovedi aceasta voi lua ca exemplu pe sectarii, cari sunt iviți din poporul nostru, în momentul când și-au pierdut ei patrimoniul credinței strămoșești, i-am pierdut pentru ori ce manifestări, pentru ori ce viață culturală. Aceasta este o chestiune de mare importanță — stărpirea sectarilor și în mod serios trebuie să se preocupe de întărirea religiei nu numai clerul, ci și toată suflarea intelectuală, căci pierzându-l ca sectar s'a pierdut și pentru cultură.

Nexul mai întâiu între religione și naționalitate îl exprimă mai perfect marele român de pie memorie Dr. Alexandru Mociony într'un toast: Biserica a fost, este și va rămâne în veci condițiunea de viață a poporului nostru. În forma aceasta vorbește marele Mocioni despre condițiunea de vitalitate a poporului nostru.

Un fel de indiferentism, un fel de trufie se observă la noi față de desfășurarea vieții noastre bisericesti. Inșă trebuie dată mai multă atențiune pentru că acest indiferentism, care se observe nu numai în clerul nostru ci și afară de cler e semnul cel mai întristător care prevestește o descompunere națională. Totdeauna și în tot timpul cultura poporului să se facă prin religione. Creștinismul stărpind obiceiurile, cari erau în mare cinste la popoarele păgâne, au adus cu sine civilizația popoarelor, având astfel popoarele obiceiurile cele mai curate, datinile cele mai sfinte cu care s'a hrănit și se hrănește sufletește un popor. Creștinismul a învățat popoarele la lucru și poporul religios totdeauna s'a dovedit de un popor bogat din punct de vedere material. — Discutându-se odată aceasta chestiune mi s'a dat ocazie să aud, că răul zace în păturile de jos, — dară eu citez să afirm, că răul zace în cercurile conducătoare, pentru că conducătorul chemat nu se interesează în mod serios de el. Religione este numai spre binele popoarelor pentru aceea există raportul intim între religione și progres. Un popor fără religione progesează la tot cazul numai spre descompunere, spre ruină. Căutați bapțiștii, sectarii bisericelor orientale, cari atunci, când și-au pierdut religia lor strămoșească cu toții și-au desbrăcat și haina lor de cetățeni. În iarnă î-mi spune un prieten de pe luncă, că la ei sunt foarte lășiți bapțiștii și conducătorul lor din Pesta pe la sfintele sărbători ale Nașterii Dlui a cutrierat satele adunând mii de floreni, cu cari bani să se facă un fond pentru predicatori! Să ne întrebăm noi acumă când am primit noi barem jumătate dela ei până când au fost membrii de ai noștri? Cugeți că niciodată.

Acești sectari sunt urmările rele, unde conducătorii nu se ocupă în mod serios de întărire a religiei creștine. Avem lipsă deci de coordonarea tuturor energiilor avem nevoie de muncă și de prudență pentru a ne întări credința noastră, biserică, care este baza socială a poporului nostru, a ne întări limba, care fără biserică nu poate să existe, căci întăriți în aceste două condiții de vitalitate a poporului nostru nu cu vorbărie multă ci cu muncă comună ușor vom putea delătura orice fel de corbi cari căraie pe la porțile bisericeii noastre.

Corneliu Leucufia.

Lirica lui Schiller.

(Studiu din istoria literaturii germane).

De: Dr. Emil Precup prof

În strofele următoare poetul își îndreaptă atențiunea spre creațiunea artistică. Și pe terenul acesta domnește contrastul dintre realitate și ideal, dintre materie și spirit. Muncă obositoare se cere la crearea unei opere de artă, începând cu conceperea celei dintâi idei și sfârșind cu desăvârșirea aceleia. Întruparea perfectă a imaginilor sufletești, se înțelege, nu succede nici celui mai mare geniu. Și acesta e împedecat în lucrările sale de greutatea pământească a materiei. Dar adâncindu-se în ființa ideii și contemplând adânc idealul, maestrul luptător câștigă curaj și puteri noi pentru opera sa grea. Atârnă de spiritul de pătrundere și puterea creatoare a poetului perfecțiunea formei ce îmbracă imaginea lui sufletească. Noi tresărim în delicia ca înaintea dumnezeirii, înaintea unui astfel de tablou. Acesta îl înalță pe privitor deasupra grijiilor lumești, producându-i o plăcere liberă și ușoară, pentru că:

„Alle Zweifel, alle Kämpfe schweigen
In des Sieges hoher Sicherheit;
Ausgestossen hat es jeden Zeugen
Menschlicher Bedürftigkeit.“¹⁾

Strofele următoare ne conduc în domeniul moralității. În lumea reală domnește o neînțelegere dureroasă între măreția și sfîntenia legii morale și între slaba noastră putere de rezistență morală. Nici o faptă omenească nu corăspunde întru toate strălucirii și înălțimii legii morale; înaintea măreției ei nu poate stă nici chiar virtutea celui sfânt. Pe cât de puțin creă artistul o operă de artă, care să corăspundă perfect intuiției sale sufletești, tot sșă nu poate implini omul acurat cererea ideală a legii morale. Dar privind în sus spre idealul omenimei, spre *umanitatea* perfectă, întrupată într'un „suflet frumos“, poate prinde nouă putere în favorul binelui. Prin aceasta putere se aplanează contrastul dintre instinct și legea morală, dintre înclinare și simțul datoriei. Dela ea vine avertismentul: „Nehmt die Gottheit auf in eueren Willen, und sie steigt von ihrem Weltentron“²⁾ Legea morală acum e recunoscută ca produsul natural și nezilit al voinței omenești. Voința rațională și legea morală sunt una. Opunându-se omul stării sale impulsive (instinctului), dispare superioritatea lui Dumnezeu, fiindcă ea se contopește cu voința rațională a omului. În emanciparea omului de sub influința simțurilor și în privirea sa spre ideal zace puterea curățitoare și înălțătoare a sufletului său. În împărăția idealului dispare orice frică, aici omul se simte liber și determinat prin sine însuși. Din lumea contemplațiunii sale interne se reîntoarce mai vesel și mai proaspăt în lumea lucrurilor.

Chiar și durerea își pierde în împărăția idealului efectul său grozav. Omul e supus durerii de tot felul; dacă îl ajunge o suferință grea, ca cea dintâiu reacțiune îndreptățită a simțirii sale, urmează tânguirea plină de durere și o revoltă adâncă. Ude vedem pe deaproapele nostru suferind, compătămirea e datorita noastră sfântă. Acestei simpatii sfinte se supune omul,

¹⁾ Toate îndoielile și luptele înceată în siguranța mare ce o dă învingerea.

²⁾ Luați d-zeirea în voința voastră și ea se va scoborîde pe tronul său cărmuitor al lumii.

zguduil de impresia suferinței. Dar și aci este o cale spre învingere. Putința de a învinge dureroa e dezvoltată mai mult sau mai puțin în fiecare om. Aceasta putință o are omul numai în cercul idealului: în contemplarea lumii curat spirituale, a zugrăvirii artistice

„Hier darf Schmerz die Seele nicht durchschneiden,
Keine Träne fließt hier mehr dem Leiden,
Nur des Geistes tapferer Gegenwehr.“³⁾

Cele două strofe din urmă cuprind încă odată în mod simbolic întreaga desfășurare de până acuma a ideii fundamentale, arătându-ne icoana înălțării la cer a lui Acid. Precum eroul grec așa și omul este supus sorții și astfel nu poate ajunge la fericire desăvârșită. Dar întocmai ca și acela, omul posedă o părțică de forță divină prin care are putința de a se avânta spre ideal. La început are omul numai momente în cari gustă nemărginirea. Dacă însă prin plăcerea momentană nu se moleştește, ci din contră se deșteaptă la putere și mereu e pregătit a lupta, unde e lipsă, lupta mare și grea a vieții, lupta rațiunii cu natura omenească, atunci starea aceea superioară, ce a ținut numai momente la început, devine durabilă. În această stare superioară a sufletului inclinațiile omului sunt în concordanță cu rațiunea, iar fericirea sufletească nu e mai mult conturbată de simțuri, fiindcă în aceasta situație omul atât în durere cât și în bucurie nu observă decât ceea ce are valoare din punct de vedere spiritual: „formele curate“ („die reinen Formen“)

Pe un teren mai sigur ne simțim celindu-i poeziile în cari se văd urmele studiilor sale istorice. În acestea acum ne înfățișează în icoane poetice un eveniment mai mic istoric, ca în poezia: „*Deutsche Treue*“, acum ne desfășură înaintea ochilor noștri în puține versuri măestrite un tablou cultural adânc priceput, ca în poeziile: „*Die Johanner*“, „*Karthago*“, „*Der Kaufmann*“, cari toate exprimă diferite idei într'un mod foarte intuitiv.

Poeziile sale istorice culminează în „*Elegie*“ sau „*Spaziergang*“. Aceasta este cea mai perfectă poezie dintre poeziile sale istorico-culturale. Tractează dezvoltarea civilizației, depărtarea omului de la natură prin această dezvoltare și trebuința de a se apropia iar de ea.

Poezia pornește din contemplarea naturii. Mai întâi descrie în mod minunat un ținut în legătură cu aspectele variate ce le oferă o urcare pe un munte. Deasupra se vede eternul nesfârșit, egal în totdeauna, pe care nu-l poate schimba mâna omenească. Sub el se estinde șesul falnic, adăpostul activității omenești. El vede urmele activității orânduitoare și moralizatoare a omului, mejdiile cari despart moșie de moșie, „die freundliche Schrift des Gesetzes“⁴⁾. Vede cea mai simplă formă a vieții în comun a oamenilor: satul cu casele sale joase și colibele sale. Aci faptele omenești prosperează în cea mai intimă asociație cu natură și în supunere liniștită față de legile ei.

„Träulich rankt sich die Reb' empor an dem niedrigen Fenster
Einen umarmenden Zweig schlingt um die Hütte der Baum“⁵⁾

³⁾ Aici nu-i permis nici unei dureri să străbată sufletul. Nici o lacrimă să nu se verse pentru durerea altora. Ci numai pentru lupta curajoasă a spiritului contra durerii.

⁴⁾ Scrisoare prietinoasă a legii.

⁵⁾ Cu alipire se întinde vița de vie peste fereastră joasă a casei, Arborele încolăcește în jurul colibii ramul său îmbrățișător.

Suindu-se mai sus pe deal vede orașul, care îi amintește dezvoltarea mai departe a culturii. Oamenii se înmulțesc, se impart în clase, înființează orașe, locul de adăpost al burghezimei puternice. Aici cultura se desfășură pe toate terenele prin asociația și emularea dintre forțe. Simțul comunității devine un patriotism conștient și ferbinte, iar în lupta pentru vatra părintească și dreptul țării, virtutea cetățeanului se înalță până la eroism. Gloria și simțul onoarei influențează asupra luptătorilor. Sub scutul acestora prosperează roadele păcii: acasă industria și comerțul, pe mare navigațiunea și colonizația, iar împreună cu starea bună materială înfloresc artele și științele. Înțelepciunea nimicește patimile, libertatea spirituală zdrobește cătușele fricii, dar dezvoltându-se în om simțul superiorității crește și desfrânarea. Cultura liberă se schimbă într'un fel de „Überkultur“⁶⁾ frivolă. Vocea sfântă a naturii amuțește în sufletul omului, care într'aceasta nu vede decât pe sclava poftelor sale. Obiceiurile și moralitatea, dreptul și conștiința, supunerea și datorința, iubirea și prietenia, toate forțele sfinte de cari omul s'a simțit legat până acum își pierd puterea lor de influență asupra acțiunilor și cugetelor sale. Pofta ordinară pentru plăceri devine stăpâna omului, iar despotismul, învâlit în forme false, dominează viața, până când în fine furia sălbatică a mizeriei mistuitoare indeamnă omenirea spirituală la revoltă. Aceleași orașuri, cari la început au mijlocit ridicarea culturii, acum sunt teatrul supărării aceleia. Singura scăpare din starea aceasta compătimitoare este reîntoarcerea la câmpia părăsită, la natura pierdută.

Picioarul rătăcitor al călătorului s'a pierdut prin înălțimi nemărginite, unde nu se observă nici cea mai neînsemnată urmă de mână omenească:

„Wild ist hier und schauerlich öd'. In einsamen Luftraum
Hängt nur er Adler und knüpft an das Gewölke die Welt.
Hoch herauf bis zu mir trägt keines Windes Gefieder
Den verlorenen Schall menschlicher Mühen und Lust“⁷⁾

Aci, în simțul naturii curate, sufletul și inima omului întineresc. Natura singură e în etern neschimbătoare. Generații se nasc și mor, natura însă e în vece aceeași, ea „păzește cu sfințenie legea veche“. Aceasta este singura mângâiere care ne înalță deasupra momentului neliniștit și ne unește cu vecinicia

„Unter demselben Blau, über dem nähnlichen Grün
Wandeln die nahen und wandeln vreint die fernen Geschlechter
Und die Sonne Homers, siehe! sie lächelt auch uns“⁸⁾

Poezia aceasta este o poezie cu adevărat clasică, în care — după cum zice Wychgram — „supremul și importantul îmbracă o haină, a cărei frumusețe liniștită și claritate încântă pe toți cei simțitori“.

Fără să vrem ne gădim în Charlotte cetind poezia: „*Würde der Frauen*“. Contrastul dintre genuri mai de multatori a fost subiectul poeziei lui Schiller. Femeia e pusă în fața bărbatului ca o forță menită a împăciui prin blândețe și a influența prin liniște; singur apatia, prezența și grațiositatea ei ne înveselește, ne înviează și incurajează. În vreme ce bărbatul,

⁶⁾ hiperkultură.

⁷⁾ Aci domnește o sălbăcie și pustietate îngrozitoare. În văzduhul pustiu zboară numai vulturul, care dă viață norilor. Nici o aripă de vânt nu duce până la mine (vultur) răsunetul pierdut al activității și bucuriilor omenești.

⁸⁾ Sub același cer, peste aceeași câmpie verde Umblă unite generațiile apropiate și îndepărtate Și iată! soarele lui Homer ne suride și nouă.

În urma aspirațiilor și a traiului său social, e expus la schimbarea modului său de viață, femeia trebuie să-și păstreze toată forța iubirii sale eficiente pentru a se dedica pe deplin chemării sale prețioase de mamă. Acolo unde bărbatul urmează minții și inteligenței sale și se supune legilor, femeia are să asculte de vocea și sentimentele nelușelătoare ale inimii sale.

În aceasta poezie se pot observa unele din însușirile caracterului soției sale.

Altele din poeziile sale ne lasă să privim chiar și în viața sa casnică. Așa este de pildă distihonul: *Dar spielende Knabe*⁹⁾.

După cum am văzut între poezia și viața lui Schiller este o anumită legătură. Nota subiectivă a lor zace însă pe al doilea plan, generalizându-și ideile și sentimentele. Poezii ocazionale găsiți puțin la Schiller și e caracteristică că și acelea datează din timpul când a trăit în prietenie intimă cu Goethe.

Cu cât a cunoscut mai bine pe Goethe, cu atât a fost mai puțin mulțumit cu prestațiunile sale poetice de până acuma. Poezia lui filosofică de până acuma i-s-a părut fără gust, iar conținutul ei prea puțin real, iar fiindcă sentimentele și pățaniile sale le-a considerat prea puțin vrednice de a îmbrăca haina poeziei lirice, a scris mai mult epigrame, cari conțin lamura gândirii și experienței sale de viață. Cunoștințele sale de până acum câștigate prin reflexiune și prin experiență despre ființa lucrurilor le condensează în acestea, în câteva cuvinte înțelepte. Ideile filozofului, curățite de ce este neesențial, sunt turnate în formă solidă a unei concepții generale. Ca conținut și ca formă sunt minunate aceste sentințe înțelepte și pline de claritate. În toate chestiile literare, sufletul observator al poetului are un cuvânt de spus. Față de dușmanii progresului și ai adevărului, față de cei unilaterali și mici la suflet este un luptător aprig.

Epigramele sale, scrise între anii 1795—1796 având un caracter personal-polemic formează o perioadă de tranziție la poezia sa reală. Cu acestea își încheie Schiller activitatea sa pe terenul poeziei lirice. De aci încolo scrie mai ales balade și apoi drame.

De încheiere să vedem care este raportul dintre caracterul poeziei și personalitatea lui Schiller.

Însușirea particulară a artei lui Schiller este *caracterul ei religios*⁹⁾. Religionea în adevăratul înțeles al cuvântului nu este altceva decât susținerea adevărului absolut, că idealurile omului: *adevărul, binele și frumosul* nu sunt un vis al fantaziei, ci eterne realități, ființa lumii, adevăratul scop și bază a lumii existente. Aceasta religione există în sufletul fiecărui om care tinde spre ideal. Ea există în fiecare manifestare a iubirii adevărate, fiecare apel înflăcărat în interesul dreptății și al adevărului, în fiecare spirit scrutător neobosit, în fiecare artist gata de a-și sacrifica toate forțele sale sufletești pentru cele mai înalte idealuri ale omenirii.

Schiller e un poet religios, fiindcă scopul artei sale îl pune în serviciul religiunii, care nu este altceva decât ceace este și arta: *exprimarea absolutului din reacțiunea ființei întregi omenești*. Arta și religia voesc să ne descopere eternul omenească de sub învelișul experienței zilnice. Deci arta devenind religioasă nu se subordonează unui scop străin, ci scopu-

lui suprem. Astfel artistul genial, care are de scop să ne ajute pătrunderea eternelor realități prin forme artistice, devine de sine religios.

Arta lui Schiller se caracterizează și prin *sentimentul tragic*. Subiectul ei este contrastul dintre lumea ideală și reală, care face lumea tragică. Chemarea artistică a poetului tragic este să țină mereu viu acest contrast și tot așa de vie alipirea și ținerea cu tărie la ideal, chiar și atunci când în lupta pentru ideal ar trebui să cădem. De acest sentiment tragic sunt pline poeziile sale lirice.

Ca și Goethe, Schiller a încercat să ne facă cunoscută realitatea. Dar în vreme ce Goethe se simțese atras de natură, în care lumea omenească e înfățișată ca o lume naturală, înlocuind ea cea a plantelor și a animalelor, el înclină mai mult spre omul, stăpân al naturii. Schiller însă se mișcă mai mult în lumea neliniștită a omului condus de arbitriu, el descopere în om libertatea și prin ea păcatul; la el nu găsim pe omul împăcat cu sine, ci pe cel ce se luptă cu sine însuși. „De aceea natura sa nu s'a dezvoltat în mod armonie, ci în contraste pronunțate; mințea sa e mai ageră decât a lui Goethe, fantazia sa mai exaltată și mai puțin plastică, rațiunea sa e mai revoltată contra senzualismului. Nici o înclinare nu e în el dominantă, ca la Goethe, ci o luptă între înclinări“. El este „un om conștient; totdeauna știe ce voeste și nu se lasă convins. Nu este omul în dezvoltare, ca Goethe, ci unul ce singur se creiază și se formează. El își reformează viața și poezia în mai multe rânduri și înainte de a poetiza își formează un ideal al poeziei“. (Berger).

Această particularitate a poeziei lui Schiller se explică din faptul, că el este cel dintâiu poet, care condus de curentul puternic al timpului său a simțit dureros contrastul dintre lumea reală și ideală, iar acest sentiment în mod conștient l-a făcut subiectul poeziei sale.

Oamenii cari au posibilitatea a se înălța până la sentimentul plăcut și vesel al poeziei lui Goethe sunt puțini. Pentru cei mai mulți viața este o luptă grea, de aceea suferințele unei inimi luptătoare, suferitoare și nădăjduitoare ca a lui Schiller le sunt acestora cu mult mai simpatice și mai apropiate de inima lor. Aceasta e cauza că Schiller a devenit poetul popular al Germanilor.

(Fine).

† Iacob Mureșianu.

Corpul profesoral dela Seminarul gr.-cat. arhidiecezan, Gimnaziul superior, Institutul pedagogic și Școala civilă de fetițe, din Blaj, anunță moartea iubitului lor coleg, distinsul compozitor român *Iacob Mureșianu*, întâmplată, Vineri în 25 Maiu n. la orele 5 d. a., după împărțirea cu SS. Taine, în anul al 60-lea al vieții și al 33-lea al activității sale profesionale. S'a înmormântat în cimitirul gr.-cat. din Blaj Luni în 28 Maiu, la orele 5 d. a. Cu Iacob Mureșianu dispăre una dintre cele mai distinse figuri cari făceau podoaba Blajului, un compozitor talentat și un profesor model. El a fost cel dintâiu care a redigat la noi o revistă muzică și revista lui „Muza română“, va fi în toată bună vremea o colecție de bucurii și plăceri sufletești. Să-i fie memoria eternă!

⁹⁾ Vezi Diez capitolele dela început.

1712
60
1857

In atențiunea preoților noștri.

În unele locuri, fie în orașe (garnisoane militare), sau la sate, unde sunt înmormântați soldați de ai noștri, morți în urma ranelor primite pe câmpul de luptă, sau contragându-și diferite morburii în acest războiu crâncen, li se pune din partea familiei acestor eroi de regută peatră, care arată unde și cine e acolo înmormântat. De regulă însă datele, sau inscripțiile, dar mai ales numele, nu sunt autentice, nici corect scrise ci schimonosite în diferite chipuri. Din acest motiv mă văd îndemnat, să rog pe frații preoți, să facă atenție pe credincioșii noștri asupra acestui inconvenient și să le spună, să consulte pe preoții noștri militari români de prin garnisoane, cari au să le spună, că numele adevărat e a se gravă pe piatră legibil și cu litere românești, scoțindu-se la iveală, că respectivul a murit ca soldat. Iar aceluia, cari sunt aduși (exhum.ți) acasă de pe câmpul de luptă, să li se noteze și locul, respective câmpul de luptă unde au murit ca adevărați eroi.

Onoraților frați preoți, cari sunt chemați la serviciul militar, li se comunică, că au să fie pr văzuți cu patrafir, — dacă e posibil și cu sfită, apoi cu cruce, după ritul nostru, întrucât se poate cu stativ, sf. cuminecătură, Liturghier Moitvelnic, Octoiul mic, Sfta Scriptură (testamentul nou) unde se află evangheliile trebuincioase și calendar, până ce se va procura prin comanda unde e împărțit capela, respective acareturile rituale trebuincioase. Acestea le folosește apoi și le va păstra ca suvenir din războiul acesta mare. Sfântul antemis are să și-l procure prin comada respectivă, sub care stă fiecare, mai ales preoții cari sunt la front, respective cari se află în astfel de garnisoane, unde nu avem biserici de ale noastre, sau peste tot unde e lipsă și se săvârșește sfânta liturgie.

De mare însemnătate e un carnet mai mărișor, unde își însemnă momentele mai însemnate în viața militară, ce privește activitatea sa, a regimentului, a trupeii, sau a institutului militar, unde face serviciu; dar de și mai mare însemnătate va fi purtarea conștiințioasă a unui ziar permanent, din care să și estragă apoi rapoartele ce e de obligat a și-le face la anumite timpuri superiorității sale militare, iar la timpul său și episcopului concernent, cu care e dator să țină strânsă legătură spirituală.

Timișoara, în 16 Mai 1917.

Eugeniu Muntean.

preot militar la comanda militară din Timișoara.

Nr. 1931/1917.

Concurs.

Prin aceasta se publică concurs pentru deplinirea catedrei vacante de limba și literatura română și de limba și literatura germană dela institutul pedagogic ort. român din Arad.

Beneficiul împreună cu aceasta catedră este următorul:

1. Salar fundamental de 2600 cor. în caz de aplicare provizoră numai 2200 cor.
2. Cvinecvenalele (6) de câte 200 cor.
3. Bani de cortel 800 cor. respective pe timpul aplicării provizore numai 600 cor.
4. Participarea, ce va avea să i-o recunoască guvernul țării, la fondul de penziune în sarcina statului.

Dela recurenți se cere să aibă cvalificație pentru profesura de preparandie de stat, precum și cvalificația conform §-lui 122, punct 10 din Statutul organic.

Recursele sunt a se adresa Consistorului ortodox român din Arad, în 30 zile dela prima publicare a acestui concurs.

Recursele sunt a se ajusta cu următoarele documente și informațiuni:

- a) Autobiografia pe scurt a recurentului.
- b) Atestat de bolez din matricula bisericească, din care să se vadă, că respectivul e român de religiunea gr.-or.
- c) Atestat despre cvalificația recurentului.
- d) Atestat de serviciu dela autoritatea imediat superioară, pentru cazul, că recurentul ar fi funcționat deja și până aci ca profesor la vre'un institut de învățământ.
- e) Eventualele dovezi despre activitatea literară a recurentului.

Arad, din ședința consistorială dela 18/31 Mai v. 1917.

Consistorul ort. român din Arad.

1-3

Nr. 1932/1917.

Concurs.

Prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile pentru ajutoarele, menite a se distribui pentru anul școlar 1917/18, pe seama elevilor ordinari săraci și sărguincioși ai preparandiei ort. române din Arad.

Pentru orientarea reflectanților se adaugă, că la ajutoarele de sub întrebare pot reflecta numai atari tineri, cari au de gând să cerceteze preparandia numită ca elevi regulați și au cel puțin 4 clase medii sau vor fi terminat unul sau mai multe cursuri preparandiale.

Respectivele ajutoare se vor vota exclusiv pe durata anului școlar 1917/18, deci fără de vre'un angajament pentru viitor și se vor pune la dispoziția celor ajutoarați în rate lunare de câte 40 cor.

Toți acei elevi preparandiali, cari în anul școlar 1916/17 au beneficiat de asemenea ajutoare întrucât doresc să fie luați în combinațiune pentru anul școlar viitor, au să se anunțe și ei pe baza acestui concurs; la dincontră nu vor putea fi luați în socotință.

Rugările, ce sunt a se trimite subsemnatului Consistor din partea celor doritori de asemenea ajutoare, vor avea să fie ajustate cu următoare documente:

1. Extras de bolez, adecă din matricula bisericească.
2. Testimoniu despre studiul prestat în anul școlar 1916/17.
3. Certificat oficios dela antistia comunală, vidimat de oficiul parohial concernent, despre starea materială a recurentului și respective și a părinților lui. Certificatul să fie compus în termeni concreți, cuprinzând precizarea de aproape a stării materiale, că ce avere are tata și mama recurentului și însuș recurentul, ca moștenire dela rudeni. Certificatele lipsite de aceasta cerință nu vor fi luate în socotință.
4. Document dela antistia comunală despre aceea, că recurentul — dacă a ajuns la vârsta de asentare — e asentat ori aa, și dacă da, pe când este chemat la serviciu de arme.

Actele de sub Nr. 1 și 2, pot se fie și numai copii, dar autenticate la oficiul pprezbiteral, iar certificatul despre starea materială să fie prezentat în original.

Acei elevi preparandiali, cari au fost deja ajuto-rați în anul școlar 1916/17 și doresc să fie ajuto-rați și în anul școlar viitor, e de ajuns să trimită aici, în termenul concursual, numai documentele cerute în punctul 2, 3 și 4; iar întrucât nu s'ar acomoda vor cădea dela ajutoare.

Rugările reflectanților noi, cari nu ar întruni condițiunile arătate mai sus nu vor putea fi luate în socotință.

În rugări să se arate și adresa — locul și posta ultimă — unde să se trimită rezoluțiunea consistorială.

Arad, din ședința cons. dela 18/31 Maiu 1917.

1—3

Consistoriul ort. rom. din Arad.

Concurs.

Direcțiunea subsemnată publică concurs pentru 2 stipendii de câte Cor. 350 din „Fondul pentru ajuto-rarea elevilor dela seminarul diecezan gr. or. român din Arad“, preliminate pe anul școlar 1917—18, unul pentru un elev din despărțământul teologic și altul pentru un elev din despărțământul pedagogic. La concurs sunt admiși numai elevii născuți în dieceza Aradului.

Concurenții au să adnezeze la petit: 1. Extras de botez. 2. Testimoniu de pe anul școlar 1916—17 (clericii cari au făcut examen de ecalificație de curs pedag. și testimoniu pedagogic). 3. Atestat de paupertate dela antistia comunală vidimat și de oficiul parohial. 4. Să justifice, cum s'a susținut până acum la școală. 5. Mai are și alt stipendiu.

Petitul astfel ajustat să se înai-teze până la 1/14 August, direcțiunei institutului ped.-teol. gr.-or. român din Arad.

Arad, 18/31 Maiu 1917.

1—3

Roman Ciorogariu.
director.

Concurse.

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. III-a din Păiușeni (Paizs) se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. Uzufructul unui intravilan parohial.
2. Birul legal.
3. Stolele legale
4. Intregirea dela stat.

Darea publică după beneficiul preoțesc o va solvi alesul.

Reflectanții sunt poftiți, ca recursele ajustate conform regulamentului pentru parohii și adresate comitetului parohial din Păiușeni, să le subșearnă oficiului ppbiteral din Buteni având până la termenul regulamentar a se prezentă în sf. biserică din Păiușeni spre a-și arată desteritatea în oratorie și cele rituale.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: F. Roxin, ppbiter

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea posturilor vacante învățăto-rești din protopopiatul Beliului se publică concurs cu termen de alegere de 30 zile dela prima publicare.

1. Călaca, salar în bani 600 cor. și întregirea dela stat
2. Chișlaca, salar 600 cor și întregirea dela stat.
3. Craiova, salar 600 cor. și întregirea dela stat.
4. Coroin, salar 600 cor. și întregirea dela stat.
5. Cârăseu, salar 600 cor. și întregirea dela stat.
6. Dumbrăvița de codru, salar 600 cor. și întregirea dela stat
7. Sânmiclăușul de Bins, salar 600 cor. și întregirea dela stat.
8. Șiad-Rogoz, salar 600 coroane și întregirea dela stat.
9. Suplac, salar 600 de cor. și întregirea dela stat.
10. Susaș-Tâlmăciu, salar 600 de coroane și întregirea dela stat.
11. Tăgădău, salar 600 cor și întregirea dela stat.
12. Ursad-Poalușe-Hodișel, salar 600 de cor. și întregirea dela stat.
13. Urvișiu de Bins, salar 600 cor. și întregirea dela stat.

La școalele acestea sunt locuințe aomodate și grădini de legume pentru învățători precum și stole cantonale îndatinate.

Recurenții amăsurați prescrișilor §-lui 58 din regulamentul școlar au a-și înaintă suplicele adresate comitet. parohial la subșcrișul în Feketegyörös, având a-se prezentă la sf. biserici din comunele la cari reflectează pentru a-și dovedi iscusința în tipic și în cântări.

F. Giriș la 3/16 Iuniu 1917.

Petru Serbu,
protopop

—□—

1—3

Conform ord. Vener. Consistor Nr. 3343 B. 1916. Pentru îndeplinirea parohiei de clasa III-a Husasău, protopresbiteratul Peșteșului, se publică concurs repetit, cu termen de alegere pe ziua de 24 Iunie 7 Iulie 1917.

Emolumente:

1. Casă parohială și dependențele, cu intravilan de 1200 stângeni pătrați.
2. Pământ parohial de 16 jugăre catastrale, arător și fânate.
3. Birul preoțesc dela fiecare număr de casă câte-o măsură de cucuruz, sau prețul ei curent. Chiriașii câte-o 1/2 măsură
4. Stolele îndatinate și precizate în protocolul comitetului parohial din 3/16 Iulie 1916.
5. Intregirea dotațiunei dela stat.

Doritorii de-a ocupa această parohie sunt învitați a-și înaintă rugările adresate comitetului parohial din Husasău, Prea Onor. oficiu protopopesc în Mezö-telegd, în termenul legal; iar în parohie se vor prezentă cu stricta observare a §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii, pentru a se face cunoscuți popoului, a servi, sau a cântă și predică.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: Alexandru Munteanu, protopresbiter ort. român.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea următoarelor parohii vacante din protopopiatul Belului se publică concurs cu termen de alegere după expirarea intervalului de 30 zile dela prima publicare.

1. *Archiș*, dotațiunea e: pământ parohial de 10 jug, calastr. bir dela toată casa câte $\frac{1}{2}$ măsură cucuruz, stolele îndatinate și congrua, parohia e de cl. III.

2. *Bochia Beniști*, de clasa III., beneficiul e: bir câte una măsură cucuruz dela fiecare casă, stolele îndatinate și întregirea dotațiunii dela stat.

3. *Cărășeu*, de clasa II., emolumentele sunt: pământ parohial de 5 cubule, un intravilan de 600□, bir dela toată casa câte una măsură de bucate, stolele îndatinate și întregirea dotațiunii dela stat, arânda căsei pentru preot o va plăti comuna bisericească.

4. *Cumânești*, de clasa III., dotațiunea e: pământ parohial de 12 jug. catastr. stolele obicinuite, întregirea dotațiunii dela stat.

5. *Hășmaș — B. Urviș — Clit*, de clasa III., emolumentele sunt: pământ parohial de 12 jugăre, din Urviș și Clit, bir câte o $\frac{1}{2}$ măsură cucuruz dela toată casa, din Hășmaș câte o zi de lucru de familie, stolele îndatinate și întregirea dotațiunii dela stat.

6. *Mărăuș*, de clasa III., beneficiul e: pământ de 15 jug. catastr., bir câte $\frac{1}{2}$ măsură cucuruz dela fiecare casă, un intravilan de 800□, stolele uzuat și întregirea dotațiunii din visteria statului.

7. *Nermiș*, de clasa III., beneficiul e: casă parohială și grajd, pământ parohial de 3 jug, bir dela fiecare casă câte o măsură grâu și cucuruz, stolele îndatinate și întregirea dotațiunii dela stat.

8. *Sic M.*, de clasa III., beneficiul este: pământ parohial de 15 jug., dela fiecare casă câte $\frac{1}{2}$ măsură cucuruz bir, stolele uzuat și întregirea dotațiunii dela stat.

9. *Suplac*, de clasa II., dotațiunea e: pământ parohial de $4\frac{1}{2}$ jug., bir dela fiecare casă câte una măsură cucuruz, stolele îndatinate, pentru cel îndreptățit e asigurat maximul dotațiunii dela stat.

10. *Ursad cu $\frac{1}{3}$ din Hodișel și Pocluse*, de clasa III., beneficiul e: bir câte una măsură de cucuruz dela casa, din Hodișel însă câte $\frac{1}{2}$ măsură și câte o zi de lucru cu mâinile, pământ parohial 15 jug. catastrale, stolele îndatinate și întregirea dotațiunii dela stat.

În toate comunele acestea sunt competențe de pășunat pentru vite. Cei ațeși afară de Nermiș se vor îngriji de locuințe.

Reflectanții până la alegere, sunt poștiți a se prezenta în culare Duminecă ori serbătoare la sfintele biserici pentru a cântă, ori celebră și predică, având relursele a-le înaintă la subscrisul în Feketegyörös.

F. Griș. la 8/16 Iunie 1917.

Petru Serbu,
protopop.

—□—

1—3

Pentru întregirea vacantului post de preot-paroh din parohia de clasa I. Bara, tractul Belințului, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. O sesie de pământ, parte arător, parte fână;
2. Intravilan parohial de $\frac{3}{4}$ jugăr;
3. Stolele legale și

4. Eventuala întregire de dotațiune dela stat. Alesul va purtă sarcinile publice după sesie. De asemenea se obligă ca, fără altă remunerație, să catihizeze școlarii gr. or. rom. din parohie.

Doritorii de a reflectă la acest post, pe lângă respectarea § lui 33 din Regulamentul pentru parohii, au să dovedească:

a) Că posedă calificația pretinsă prin concluzul sinodului eparhial de sub Nr. 84/1910 și

b) Că întrunesc toate condițiile concursuale.

Întrunirea acestor condiții trebuie să o dovedească oficiului protopresbiteral de-odată cu însinuarea dorinții de a se prezenta poporului.

Întrucât sunt din alte dieceze, trebuie să dovedească, totatunci că, au consimțământul Consistorului, respective al Episcopului diecezan, de a reflectă la această parohie.

Sunt poștiți mai departe ca, în terminul concursual, să se prezinte într'o Duminecă sau într'o sârbătoare în sf. biserică din Bara (Barafalva, Krassó-Szörény megye) spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic, eventual în slujire și în oratorie

Petițiile, instruate cu documentele de lipsă, în senzul indicat mai sus, se trimt comitetului parohial din Bara, pe calea oficiului protoprezbiteral gr. or. rom. din Belinț (Belenceze, Temes megye), în terminul concursual.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sârb*, protopresbiter.

—□—

1—3

În baza rezoluțiunii Vener. Consistor de Nr. 922/977 B. pentru îndeplinirea postului de paroh din parohia *Mezőpeterd* (M. Peterd), devenit vacant prin moartea parohului G. Pirtea, prin aceasta se publică concurs cu termen de alegere de 30 zile dela prima publicare a concursului în organul diecezan oficios.

Venitele acestei parohii sunt:

1. Casa parohială cu supraedificatele și grădina.
2. Pământ parohial 24 jughere catastrale și dreptul de pășunat.
3. Bir parohial 8 cubule grâu și 8 cubule primăveri din partea bisericeii.
4. Stolele îndatinate, care la credincioșii din filii se socotesc duplu.

5. Eventuala întregire dela stat.

Parohia este de clasa I.

Preotul fiitor va avea să supoarte toate dările pentru sine, și să provadă fără altă remunerațiune catehizările elevilor nostri dela orice școală din parohie.

Recurenții sunt poștiți a-și înaintă petitele cu documentele originale pretinse în concluzul sinodal Nr. 84/910 și cu atestat de moralitate, adresate comitetului parohial din M. Peterd, P. On. oficiu protopopesce din Oradea-marea, având a se prezenta cu stricta observare a dispozițiunilor regulamentare, în sfânta biserică de acolo, spre a-și arată capabilitatea în tipic, serviciu și oratorie.

M. Peterd, din ședința comitetului parohial ținută la 23 Aprilie (6 Maiu) 1917.

Nestor Popa,
adm. par. preș. com.

Alexandru Sala,
not. comit.

În conțelegere cu: *Andrei Horvath*, protopopul Orăzii-mari.

—□—

2—3